

Enligt sändlista

Förordnande om naturreservat för Ängsbacka, Umeå kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Ängsbacka Naturreservat
Skyddsform	Naturreservat 2402197 (Reg-DOS id: 2013952),
Kommun	Umeå
Län	AC
Läge	5 km söder om Umeå centrum Topografiska kartor 20K NV Ekonomisk karta 20K 6e Mittkoordinat (RT90 2,5 gon V): 1720842, 7082046
Naturgeografisk region	29a, Kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta
Ägarkategori	Enskilt ägd mark och staten genom Naturvårdsverket
Fastigheter	Ön 2:20, 2:21, 3:18, 3:24, 3:25, 3:36, 4:39, 7:24, 7:36, 7:37, 7:44, 18:2 samt Ön S:5, S:6, S.7 och S:8
Förvaltare	Västerteg 34:1 och Österteg 34:1 Länsstyrelsen i Västerbottens län genom Stiftelsen naturvård vid nedre Umeälven
Totalareal	90 ha
Skyddad areal produktiv skog	90 ha

Beskrivning av reservatet

Ängsbacka är ett lövskogsdominerat reservat med en areal på ca 90 ha. Det ligger 5 km söder om Umeå centrum, strax söder om Umeå flygplats och direkt väster om väg E12. Reservatet är beläget mellan Umeälvens delta och det stora slättlandskapet Röbbäcksslätten - Degernässlätten. Umeälven rinner ca 350 m öster om reservatet

Marken utgörs främst av nedlagd jordbruksmark på sediment, men genom reservatets centrala delar löper en drumlinformad moränrygg, Risön, i nord-sydlig riktning. Väster om Risön är sedimenten finkorniga och siltiga medan de på östra sidan består av sandiga älvsediment. De nedlagda odlingsmarkerna är starkt dikningspåverkade. Längs dikena växer ofta tätt med lövträd, främst glasbjörk, men även mycket gråal, sälg och viden. Lövträden är ca 30-40 år gamla, ibland yngre. Även inslag av gran finns. Mellan dikena finns ofta stora trädlösa luckor. Skogen är produktiv och har redan nu vissa naturvärden i form av död ved och grova stammar.

Ett par mindre delområden på sedimentmarken är grandominerade. Det ena ligger i reservatets norra del och utgörs av planterad, dikningspåverkad, ca 40-årig granskog. Det andra området ligger i reservatets sydvästra hörn. Det är en äldre naturlig granskog med stort inslag av gamla, ofta döende, lövträd. Intill denna ligger även ett kalhygge på sedimentmarken.

Moränryggen Risön sträcker sig ca 15 höjdmeter över omgivande sedimentmarker. Där är skogarna barrträdsdominerade, men stora delar är avverkade och utgörs idag av hyggen och yngre skogar. De äldre skogarna ger ett tämligen naturligt intryck och har ett tydligt inslag av lövträd.

Området erbjuder mycket goda betingelser för många fågelarter genom de stora arealerna produktiva lövskogar, äldre granskogar, luckor och närheten till andra värdefulla naturområden.

Natura 2000

Ängsbackas västra del utgör en del av Natura2000-området Umeälvens delta och slätter. Detta område är utpekad med stöd av EU:s direktiv om bevarande av vilda fåglar (det så kallade fågeldirektivet). Inom Natura2000-området förekommer ett stort antal fågelarter som EU:s medlemsländer utsett som extra skyddsvärda. Flera av dessa fågelarter är skogslevande, bland andra järpe, spillkråka samt tretåig hackspett, och förekommer även inom övriga delar av reservatet. Området innehåller också strukturer och livsmiljöer för arter (t.ex. mindre hackspett) som förekommer i Art- och habitatdirektivets habitat *Skogar på landhöjningskust* (9030). Hela reservatet planeras att på sikt införlivas i nätverket Natura 2000.

Ärendets beredning

Banverket fick 2003 regeringens tillåtlighet att anlägga Botniabanan på sträckan Nordmaling-Umeå. Korridoren passerar genom Natura 2000-området Umeälvens delta. Regeringsbeslutet var förenat med villkor om kompensationsåtgärder för påverkan på bevarandevärdena. Ett förslag till kompensation, *Plan för kompensationsåtgärder, förvaltning och finansiering*, togs fram av Banverket till januari 2005. Detta förslag omfattade kompensationsåtgärder på ca 350 ha mark, bland annat skydd av skogar med strukturer och arter som finns i habitatet *Skogar på landhöjningskust*, i tre nya naturreservat. Ängsbacka, som är ett av dessa

föreslagna naturreservat, utgörs till stor del av skogar enligt ovan samt av skogar som med riktade skötselinsatser kommer att innehålla rikligt med dessa kvalitéer. Som en följd av detta har Banverket i samråd med Länsstyrelsen tagit initiativet till att säkerställa naturmiljöerna i Ängsbacka.

I september 2005 beslutade Banverket bilda en stiftelse, "Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven" och i oktober samma år beslutade Länsstyrelsen acceptera förvaltningsuppdraget för stiftelsen. I mars 2006 betalade Banverket ut de medel som stiftelsen ska använda till kompensationsåtgärdernas långsiktiga skötsel. Miljööverdomstolen har i sin dom 2007-12-06 fastställt miljödomstolens godkännande av de föreslagna kompensationsåtgärderna och därmed har Banverket tillstånd att anlägga järnvägen inom Natura 2000-området.

I april 2004 samt i februari 2006 har informations- och samrådsmöten genomförts med berörda markägare inom det planerade naturreservatet Ängsbacka. Under mötena har kunskaper och synpunkter samlats in.

Värdering av marken inom det blivande reservatet Ängsbacka har genomförts och förhandlingar om ersättning till berörda markägare pågår. För närvarande är drygt hälften av marken inom reservatet inköpt av staten.

Med utredningen *Plan för kompensationsåtgärder, förvaltning och finansiering (januari 2005)* samt synpunkter från markägare som underlag och ett antal fältbesök i området upprättande Länsstyrelsen under våren 2008 ett förslag till beslut och skötselplan.

Under maj till juni 2008 sändes reservatsförslaget på remiss till berörda sakägare, myndigheter och organisationer. De synpunkter med förslag på kompletteringar och ändringar som kommit in med remissvaren har arbetats in i beslut och skötselplan.

Ändamålet med reservatet

Det övergripande syftet med bildande och skötsel av naturreservatet är att långsiktigt säkerställa en riklig tillgång på strukturer samt gynnsamma livsbetingelser för arter som finns i habitatet *Skogar på landhöjningskust*. Detta utförs för att kompensera Botniabanans påverkan på habitatet inom Natura2000-området Umeälvens delta. Syftet uppnås genom aktiva skötselåtgärder där viktiga strukturer så som gamla och döende träd, död ved, lövdominans, luckighet och olikåldrighet tillskapas och därefter vidmakthålls.

Naturreservatets prioriterade syften enligt miljöbalken är att:

- Bevara biologisk mångfald
- Återställa/nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som utmärkts på bifogad karta (bilaga 1) ska vara naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Motiv för beslutet

Ängsbacka utgörs till största delen av sekundära lövskogar på sedimentmark med ett allmänt inslag av död ved och grova träd, strukturer som gynnar många arter. Här förekommer också lövrika barrskogar på moränmark med mycket god potential att utveckla lövskogsvärden. Ängsbacka har överlag mycket goda förutsättningar att utveckla de strukturer som är viktiga för primärlövskogarnas arter. Dessa strukturer kan genom skötsel förstärkas ytterligare och nyskapas i de delområden där de idag saknas. Ängsbacka hyser också äldre granskogar med förutsättningar att utveckla höga naturvärden. Närheten till befintliga primärskogar och alluviala lövskogar vid Umeälvens delta gör att Ängsbacka kan bidra till att säkerställa överlevnaden för de arter som lever där.

Områden med lövskog är en bristvara i dagens skogslandskap. Inom den naturgeografiska region (29 a) där Ängsbacka är beläget utgör arealen skyddad skog endast 0,7 % av den totala skogsmarksarealen. Ängsbacka ligger dessutom i en s.k. värdefrakt (koncentration av områden med höga naturvärden) med flera andra värdefulla lövnaturskogar vilket ytterligare förstärker områdets bevarandevärde. Att avsätta området vid Ängsbacka som naturreservat bedöms som prioriterat enligt de nationella och regionala strategierna för skydd av skog. Reservatet bidrar också till uppfyllelsen av miljö kvalitetsmålet Levande skogar genom att skyddsvärd skog undantas från skogsproduktion och genom att mängden död ved och arealen äldre lövrik skog på sikt förstärks.

Botniabanans beslutade dragning genom Natura2000-området Umeälvens delta utgör motiv för att genomföra skyddsåtgärder vid Ängsbacka. Byggandet och driften av banan medför habitatförlust, fragmentering och kvalitetsförsämringar av Natura 2000-habitatet *Skogar på landhöjningskust* (9030). Fågelarter som järpe, spillkråka, tretåig hackspett och mindre hackspett som häckar i bansträckningens närområde bedöms också missgynnas av järnvägen. Genom att ta initiativet till och finansiera ett långsiktigt skydd som naturreservat för Ängsbacka kompenserar Banverket för järnvägens påverkan inom Natura2000-området.

Ängsbacka ligger nära Umeå stad och flygplats. Även om risken för exploateringar som påverkar områdets karaktär inte upplevs som överhängande idag, går det inte att bortse från att en växande stad med omgivande infrastruktur och bebyggelse i framtiden kan göra anspråk på annan markanvändning än dagens. Länsstyrelsen bedömer att olika typer av exploatering av områdets skogar och andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av

områdets värden. Därför är detta, enligt länsstyrelsens uppfattning, ett område som i enlighet med miljöbalkens 1 kap 1 § bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap 4 §.

Länsstyrelsen bedömer vidare att de positiva effekterna för bevarandet av värdefulla skogsmiljöer är stora och överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap 25 § ha länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Naturreservatsbildningen är i linje med gällande översiktsplan och detaljplaner. Naturskyddet är således förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna.

Naturreservatsbestämmelser

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att inom reservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning
3. anordna upplag,
4. borra, gräva, spränga, schakta, utfylla, tippa, dumpa, dämna, dika eller rensa diken,
5. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd.
6. plantera ut för trakten främmande djur- eller växtart,
7. medföra okopplad hund med undantag för bruk av drivande, ställande eller eftersökande hund i samband med jakt,
8. framföra motordrivet fordon, undantag medges för uttransport av fälld älg vid älgjakt och för snöskoterkörning på befintlig skoterled,
9. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsmedel,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. utmärkning av naturreservatet,
2. uppsättning av informationstavlor, vägvisningsskyltar samt iordningställande och skötsel av gång och cykelstig enligt fastställd skötselplan,

3. restaurering och skötsel så som avdödning av träd, röjning, gallring och avverkning av barrträd, stängsling, markberedning och plantering av lövplantor enligt fastställd skötselplan,
4. uppföljning av områdets skötsel och måluppfyllelse,
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av markförhållanden.

Länsstyrelsen i Västerbotten genom Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven ska vara förvaltare av reservatet och dess skötsel.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. göra åverkan på mark och växtlighet, inräknat döda stående och liggande träd,
2. störa djurlivet, t ex genom att medvetet störa häckande eller födosökande fåglar,
3. fånga eller insamla insekter eller andra ryggradslösa djur,
4. medföra okopplad hund,
5. framföra motordrivet fordon, undantag medges för snöskoter vintertid på befintlig skoterled,
6. utan länsstyrelsens tillstånd anordna tävlingar.

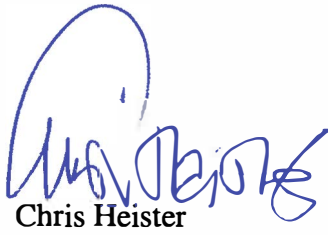
Föreskrifterna ovan, enligt 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, ska inte utgöra hinder att utföra de skötselåtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel enligt bifogad skötselplan. Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för att bedriva en normal väghållning av befintliga allmänna vägar.

Upplysningar (överklagan, dispenser, straffansvar, övriga föreskrifter mm)
Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Delar av området är utpekade som ett Natura 2000-område enligt EU:s fågeldirektiv (79/409/EEC), s.k. SPA-område. Inom Natura 2000-området gäller tillståndsplikt enligt 7 kap 28-29 §§ miljöbalken för åtgärder och verksamheter som direkt eller indirekt på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön.

Enligt 29 kap 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, se bilaga 3.

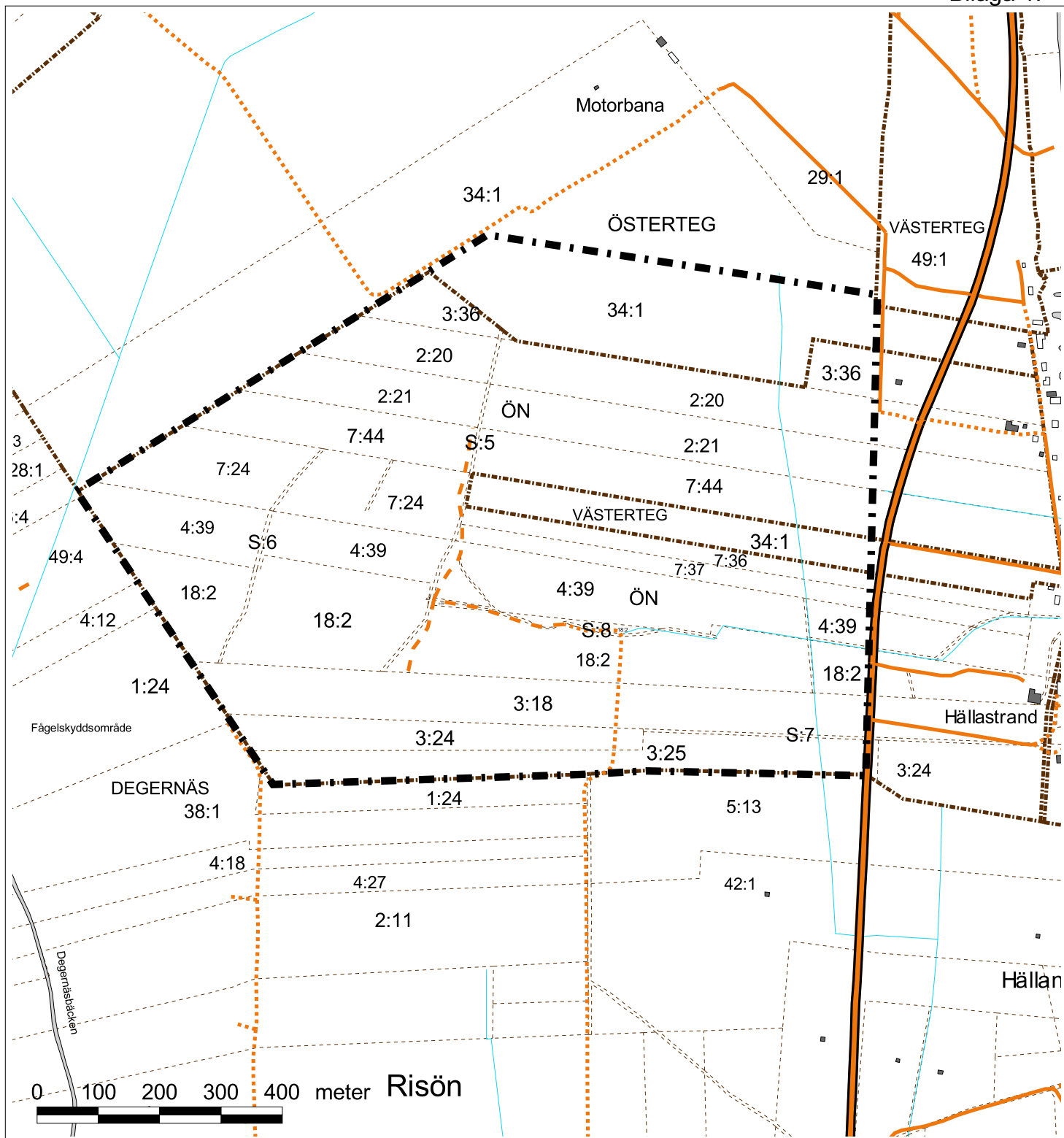
Chris Heister

Sören Uppsäll

Bilagor

- 1 Karta över naturreservatets gränser
- 2 Skötselplan
- 3 Hur man överklagar

Naturreseptat
Ängsbacka

Umeå Kommun, Västerbottens län

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2008-11-10
 Dnr 511-9614-2004

 Reservatsgräns

Datum
2008-11-10

Skötselplan för naturreservatet Ängsbacka, Umeå kommun

- Kartbilagor:**
1. Vegetationstyper
  2. Skötselområden
  2. Besöksanläggningar

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Det övergripande syftet med bildande och skötsel av naturreservatet är att långsiktigt säkerställa en riklig tillgång på strukturer samt gynnsamma livsbetingelser för arter som finns i habitatet *Skogar på landhöjningskust*. Detta utförs för att kompensera Botniabanans påverkan på habitatet inom Natura2000-området Umeälvens delta. Syftet uppnås genom aktiva skötselåtgärder där viktiga strukturer så som gamla och döende träd, död ved, lövdominans, luckighet och olikåldrighet tillskapas och därefter vidmakthålls.

Naturreservatets prioriterade syften enligt miljöbalken är att:

- Bevara biologisk mångfald
- Återställa/nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter

Skötselplanen ska säkerställa att syftet med naturreservatet uppnås. Detta görs genom att:

- sekundära lövskogar efter tidigare hyggesfas eller på f.d. odlingsmark sköts för att över tiden bibehållas som lövskogar,
- gynna och genom skötsel medverka till utveckling av strukturer som död ved, gamla och döende träd samt hög lövandel
- äldre grandominerade skogar huvudsakligen får utvecklas fritt.

2. Beskrivning av objektet

2.1 Administrativa data

Namn	Ängsbacka Naturreservat
Skyddsform	Naturreservat 2402197 (Reg-DOS id: 2013952),
Kommun	Umeå
Län	AC
Läge	5 km söder om Umeå centrum Topografiska kartor 20K NV Ekonomisk karta 20K 6e Mittkoordinat (RT90 2,5 gon V): 1720842, 7082046
Naturgeografisk region	29a, Kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken

Datum
2008-11-10

Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta
Ägarkategori	Enskilt ägd mark och staten genom Naturvårdsverket
Fastigheter	Ön 2:20, 2:21, 3:18, 3:24, 3:25, 3:36, 4:39, 7:24, 7:36, 7:37, 7:44, 18:2 samt Ön S:5, S:6, S.7 och S:8
Förvaltare	Västerteg 34:1 och Österteg 34:1 Länsstyrelsen i Västerbottens län genom Stiftelsen naturvård vid nedre Umeälven
Totalareal	90 ha
Skyddad areal produktiv skog	90 ha

2.2 Naturtyper inom området

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Granskog	Granskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	3
	Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)	3
Lövskog	Sumpbjörkskog av ris-grästyp (2.2.1.6)	56
	Skog i igenväxningssuccession (2.3.2.1)	22
Lövblandad barrskog	Blandskog av örttyp (2.3.1.3)	6

¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (se bilaga 1).

Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Övrig skogsmark (9900)		90

²Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, *rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.*

2.3 Allmän beskrivning av reservatet

Ängsbacka är ett lövskogsdominerat reservat med en areal på ca 90 ha. Det ligger 5 km söder om Umeå centrum, strax söder om Umeå flygplats och direkt väster om väg E12. Reservatet är beläget mellan Umeälvens delta och det stora slättlandskapet Röbbäcksslätten - Degernässlätten. Umeälven rinner ca 350 m öster om reservatet

Marken utgörs främst av nedlagd jordbruksmark på sediment, men genom reservatets centrala delar löper en drumlinformad moränrygg, Risön, i nord-sydlig riktning. Väster om Risön är sedimenten finkorniga och siltiga medan de på östra sidan består av sandiga älvsediment. De nedlagda odlingsmarkerna är starkt dikningspåverkade. Längs dikena växer ofta tätt med lövträd, främst glasbjörk, men även mycket gråal, sälg och viden. Lövträden är ca 30-40 år gamla, ibland yngre. Även inslag av gran finns. Mellan dikena finns ofta stora trädlösa luckor.

Bilaga 2 till "Förordnande om naturreservat för
Ängsbacka, Umeå kommun

Beteckning
511-9614-2004

Datum
2008-11-10

Skogen är produktiv och har redan nu vissa naturvärden i form av död ved och grova stammar.

Ett par mindre delområden på sedimentmarken är grandominerade. Det ena ligger i reservatets norra del och utgörs av planterad, dikningspåverkad, ca 40-årig granskog. Det andra området ligger i reservatets sydvästra hörn. Det är en äldre naturlig granskog med stort inslag av gamla, ofta döende, lövträd. Intill denna ligger även ett kalhygge på sedimentmarken.

Moränryggen Risön sträcker sig ca 15 höjdmeter över omgivande sedimentmarker. Där är skogarna barrträdsdominerade, men stora delar är avverkade och utgörs idag av hyggen och yngre skogar. De äldre skogarna ger ett tämligen naturligt intryck och har ett tydligt inslag av lövträd.

Området erbjuder mycket goda betingelser för många fågelarter genom de stora arealerna produktiva lövskogar, äldre granskogar, luckor och närheten till andra värdefulla naturområden.

Natura 2000

Ängsbackas västra del utgör en del av Natura2000-området Umeälvens delta och slätter. Detta område är utpekad med stöd av EU:s direktiv om bevarande av vilda fåglar (det så kallade fågeldirektivet). Inom Natura2000-området förekommer ett stort antal fågelarter som EU:s medlemsländer utsett som extra skyddsvärda. Flera av dessa fågelarter är skogslevande, bland andra järpe, spillkråka samt tretåig hackspett, och förekommer även inom övriga delar av reservatet. Området innehåller också strukturer och livsmiljöer för arter (t.ex. mindre hackspett) som förekommer i Art- och habitatdirektivets habitatet *Skogar på landhöjningskust* (9030). Hela reservatet planeras att på sikt införlivas i nätverket Natura 2000.

3. Skötselområden

Reservatet har delats in i 3 skötselområden enligt kartan i bilaga 2. Skötselområde 1 har dessutom indelats i delområden som beskrivs nedan. Indelningen har gjorts utifrån naturreservatets syften, gemensamma drag i naturtyp, markanvändning och förutsättningar för skötsel. För varje skötselområde beskrivs uppsatta kvalitetsmål samt skötselåtgärder.

Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven är förvaltare av reservatet samt huvudman för genomförande av den löpande skötseln enligt fastställd skötselplan. Initiala skötselåtgärder kommer att utföras och bekostas av Banverket.

3.1 Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel

Skötselområdet sammanfaller med naturtyperna sumpbjörkskog av ris-grästyp och skog i igenväxningssuccession (se bilaga 1) och omfattar huvuddelen av reservatet (78 ha). Lövskogar som har uppkommit som sekundära bestånd efter avverkning eller efter avbruten jordbruksdrift kan få betydande naturvärden. Bestånden kan komma att bli en viktig del av det lövskogslandskap som präglar Umeälvens delta med omgivningar. Det förutsätter att bestånden ges en skötsel som syftar till att bibehålla dem som lövskogar.

Här utgörs 56 ha av lövskogar på igenväxande odlingsmarker, delområde **A1** och **A2**. Marken inom delområdet är starkt dikningspåverkad. Längs dikena växer ofta tätt med lövträd, främst glasbjörk, men även mycket gråal, sälg och viden. Lövträden är ca 40 år gamla, ibland yngre. Gran finns spritt i området, oftast som mindre plantor och träd men fläckvis som grupper med större träd. Mellan dikena finns ofta stora trädlösa luckor. Skogen är produktiv och har redan nu vissa naturvärden i form av död ved och grova stammar.

Inom skötselområdet finns ca 9 ha unga barrkulturer belägna på den moränrygg som sträcker sig i nord-sydlig riktning genom reservatets centrala delar, delområde **B1** och **B2**. Dessa ungskogar har planterats med barrträd, främst tall. I norra delen av **B1** samt i **B2** är träden 10-15 år, i södra delen av **B1** något äldre, ca 25 år. Skogen har inte röjts eller gallrats och hyser mestadels ett stort inslag av lövträd, främst björk.

Två hyggen med en sammanlagd areal av ca 5 ha förs till skötselområdet. Det ena, delområde **C2**, är långsmalt, oplanterat och huvudsakligen beläget på moränmark. Det andra hygget, delområde **C3**, som ligger på sedimentmark har planterats med gran. I skötselområdet ingår också ca 8 ha starkt kulturpräglade granskogar, delområde **C1**, i reservatets norra del. Skogarna är ca 40 år och har endast ett mindre lövträdsinslag. I den östra delen utgörs marken av tidigare odlingsmark med omfattande dikning. Centralt finns en större trädlös lucka och väster om denna utgörs marken av morän.

3.1.1 Kvalitetsmål

De sekundära lövskogarna inom Ängsbacka ska på sikt utgöras av skogar liknande lövskogszonen i habitatet *Skogar på landhöjningskust* (9030) och täcka en sammanlagd areal av 78 hektar. De ska tillsammans med sekundära lövskogar och naturliga lövdominerade skogar inom Umeälvens delta bilda en landskapsmosaik av lövskogar som säkerställer gynnsamma livsbetingelser för arter beroende av dessa miljöer.

Lövträden ska utgöra minst 80 % och som mest 95 % av de sekundära lövskogarnas virkesförråd. Trädslagsfördelningen ska på sedimentära marker domineras av glasbjörk, gråal, sälg, jolster och rönn och på moränmarker av glasbjörk, vårtbjörk, sälg, rönn och asp. Så hög andel som möjligt, minst 30 %, av andra lövträdsarter än glasbjörk ska eftersträvas. I medelålders och äldre bestånd ska det finnas minst 0,5 – 2 luckor i trädskiktet, om minst 8 meters diameter, per hektar. Syftet med detta är att möjliggöra föryngring av lövträdsplantor. Lövträdsföryngringen ska vara tillräckligt stor, minst 300 st. 2-4 m höga skott per hektar, för att på sikt åstadkomma olikåldriga bestånd med en kontinuerlig beståndsföryngring. Andelen död ved av det totala förrådet av död och levande ved ska på sikt uppgå till minst 20 % som ett genomsnitt i tid och rum.

Skötselområdet ska regelbundet nyttjas av en representativ kombination fågelarter bland de utpekade skogslevande fågelarter som bedöms påverkas av Botniabanans intrång i Umeälvens delta.

3.1.2 Skötselåtgärder

Skötseln ska låsa successionen i lövskogsfasen och inte tillåta vidare utveckling mot barrbestånd. Generellt gäller att skötseln med återkommande insatser i form av röjning, avverkning av utvalda träd samt avdödning av träd ska skapa variation och död ved samt

Datum
2008-11-10

möjliggöra beståndsförnyring av lövträd och därigenom efterlikna de förhållanden som råder i lövsuccessioner.

Följande skötselåtgärder är aktuella för olika successionsfaser inom skötselområdet:

- Planterade monokulturer med gran kalavverkas initialt och sköts sedan enligt punkt två nedan.
- Hyggen sköts så att den naturliga förnyringen styrs mot lövdominerade bestånd. Skötseln utgörs av initiala åtgärder så som röjning av barrträdsförnyring, markberedning, plantering av lövträdsplantor och stängsling för att förhindra viltbete.
- I ungsogsbestånd genomförs initiala röjningar för att ta bort planterade barrträd. Röjning av barrträd utförs sedan ungefär vart tionde år, eller efter behov. Enskilda lövträdsstammar, av i första hand rönn, sälg och asp, friställs för att gynna diameterutvecklingen och en varierad artsammansättning.
- I medelålders och äldre bestånd genomförs en initial avverkning/röjning av barrträd samt avdödning av grova björkar genom ringbarkning. Dessa åtgärder upprepas ungefär vart tionde år tillsammans med att grov död löv- och barrved skapas genom fällning och högstubbekapning. För att få in gott om ljus i beståndet och därigenom möjliggöra förnyring av lövträdsplantor avverkas luckor i bestånden. I luckorna kan någon form av markberedning bli nödvändig.

Inledande skötsel av delområden:

- A1.** All tall och gran över 30 cm höjd röjs bort och grövre barrträd dödas genom ringbarkning eller kapning. Åtgärderna utförs motormanuellt och utan att körning i beståndet.
- A2.** All tall och gran över 30 cm höjd röjs bort och grövre barrträd dödas genom ringbarkning eller kapning. 300 björkar, utspritt i delområdet, dödas genom ringbarkning. Träden ska inte fällas. Grova träd (i genomsnitt ca 20 cm i bhd) som står tätt intill andra prioriteras.
- B1.** All tall och gran över 30 cm höjd röjs/gallras bort och alla lövträd lämnas.
- B2.** All tall och gran över 30 cm höjd röjs/gallras bort och alla lövträd lämnas. Utöver detta ska röjning av löv utföras för att gynna diameterutvecklingen. Denna utförs genom att 120 st brunnar skapas per ha. Brunnarna ska ha radien 3 m och skapas runt enstaka stammar eller buketter. Rönn, sälg och asp gynnas i första hand och i andra hand gråal och björk. Större lövträd sparas.
- C1.** Alla granar och tallar högre än 30 cm röjs bort/avverkas eller dödas. Virket transporteras ut ur beståndet. En särskild skötselinstruktion gäller dock för en mindre andel av granarna i beståndet. 120 granar dödas med en fördelning på 40 stycken som vräks omkull med hjälp av avverkningsmaskinen, 40 stycken som kapas eller knäcks på 3-5 meters höjd och 40 stycken som ringbarkas. Alla lövträd lämnas. Området markbereds (fläck), planteras med gråal och asp och hägnas med älg säkert stängsel. 3000 gråalplantor planteras i områdets östra del och 1000 asplantor planteras i mindre grupper i resten av området.
- C2.** Alla barrplantor röjs bort. Området fläckmarkbereds i ett par stråk och hägnas med älg säkert stängsel.
- C3.** Alla barrplantor med en höjd över 30 cm röjs bort.

3.2 Äldre blandskogar med naturvårdsskötsel

Skötselområdet sammanfaller med naturtyperna blandskog av örttyp och granskog av blåbärsristyp (se bilaga 1) och omfattar 9 hektar. Centralt på moränryggen i reservatets norra del står äldre blandskog. Skogarna domineras av gran, men lövträdsinslaget är betydande. Förutom björk finns inslag av asp och rönn. Skogen har påverkats av tidigare gallringar men visar idag naturskogskaraktär och innehåller strukturer och element som återfinns i sena successioner av habitatet *Skogar på landhöjningskust*.

3.2.1 Kvalitetsmål

De äldre blandskogarna inom Ängsbacka ska utgöras av skogar liknande habitatet *Skogar på landhöjningskust* (9030) och täcka en sammanlagd areal av 9 hektar. Minst 15 % av lövträdens volym inom skötselområdet ska utgöras av andra trädslag än glas- och vårtbjörk. Lövträdsföreningringen ska vara tillräckligt stor, minst 50 st. 2-4 m höga skott per hektar, för att på sikt bibehålla lövandelen i bestånden. Andelen död ved av det totala förrådet av död och levande ved ska på sikt uppgå till minst 20 % som ett genomsnitt i tid och rum.

Skötselområdet ska regelbundet nyttjas av en representativ kombination fågelarter bland de utpekade skogslevande fågelarter som bedöms påverkas av Botniabanans intrång i Umeälvens delta.

3.2.2 Skötselåtgärder

Skötseln ska utveckla bestånden mot äldre blandskogar med stort lövinslag och gott om död ved. Generellt gäller att skötseln genom att döda utvalda träd/trädgrupper, främst barrträd, ska skapa död ved, friställa värdefulla lövträd och skapa förutsättningar för lövträdsförening.

Initialt dödas 200 granar genom ringbarkning. Dessa kan vara av varierande storlek men bör till stor del utgöras av fullstora träd. Åtgärden genomförs spritt i hela området, men koncentreras till områden med aspar och rönn. Aspar finns främst i områdets södra del (mellan delområde 1C₂ och 1B₁) medan rönn främst förekommer i den nordligaste delen. Granar dödas i aspar respektive rönnars omedelbara närhet för att "frihugga" dessa.

Ytterligare åtgärder utförs vid behov i ett senare skede utifrån vad som kommer fram i den fortlöpande måluppföljningen.

3.3 Skog med fri utveckling

Skogarna sammanfaller med naturtypen sumpgranskog av ristyp (se bilaga 1) och omfattar totalt 3 ha. På torv och sedimentmarken i reservatets sydvästra hörn finns ett skogsområde med äldre naturlig granskog. Skogen är mycket tät och skiktad. I beståndet finns gott om äldre lövträd, framför allt glasbjörk men även rönn och enstaka sälgar. En stor del av lövträden är gamla och döende. Gott om död lövved finns också i området.

Granskogarna styrs framför allt av interndynamik, det vill säga processer som verkar inom bestånden. Dessa naturliga processer karaktäriseras bland annat av trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen.

3.3.1 Kvalitetsmål

Skogarna inom skötselområdet ska utgöras av skogar liknande senare successionsstadier av habitatet *Skogar på landhöjningskust* (9030) och täcka en sammanlagd areal av 3 hektar. Skogarnas interndynamik ska fortgå opåverkad av mänskliga ingrepp för att skogen på sikt ska uppnå en urskogsartad karaktär. Andelen död ved av det totala förrådet av död och levande ved ska på sikt uppgå till minst 20 % som ett genomsnitt i tid och rum.

Skötselområdet ska regelbundet nyttjas av en representativ kombination fågelarter bland de utpekade skogslevande fågelarter som bedöms påverkas av Botniabanans intrång i Umeälvens delta

3.3.2 Åtgärder

Inga skötselåtgärder vidtas.

4. Friluftsliv och tillgänglighet

Ängsbacka besöks idag i mycket liten omfattning. Området kommer att vara av något större intresse i framtiden bland annat genom dess närhet till Umeå stad och potential som utflyktsmål på cykelavstånd. För närvarande finns inga anläggningar för besökare i eller i anslutning till reservatet. Den förväntade ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra området naturvärden.

Skötseln av anläggningar för friluftsliv och tillgänglighet kommer att bekostas av Länsstyrelsen och utföras i samarbete mellan Länsstyrelsen och reservatsförvaltaren Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven.

4.1 Skötselområde för friluftsliv och anläggningar

Ängsbacka kommer att vara av visst intresse för den naturintresserade allmänheten och fågelskådare, framförallt för de cykelburna på väg till och från Degernässlätten. Området kommer att tillgängliggöras för besökare genom att de traktor-/skogsbilvägar som löper centralt genom området binds ihop och rustas upp som en enkel gång-/cykelstig. Besökare kanaliseras på så sätt till detta stråk som löper från norr till söder genom området. Inom övriga delar ska friluftsliv som grundar sig på allemansrätten kunna bedrivas. Det övergripande målet för nyttjandet av området är att det sker utifrån dess naturgivna förutsättningar.

Reservatet ligger knappt 4 km från Umeås närmaste bostadsbebyggelse och nås norrifrån via grusvägarna från Ekmans, Söderslätt och söderut väster om flygplatsen ner till Alviks motorbana. Från söder nås reservatet via skogsbilvägen från Degernäsvägen och norrut mot Risön. Tillgängligheten av reservatet ska främjas, framför allt för cyklister, genom vägvisning från Söderslätt och från Degernäsvägen. Två enkla entréer anläggs vid cykelstogens anslutningspunkter i norr och söder. Vid entréerna ska det finnas en informationsskylt. Tillgänglighetsåtgärderna i och i anslutning till reservatet kommer att utföras först efter det att inledande skötselåtgärder för naturmiljöerna genomförts. Förslag på placeringar av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 3.

Datum
2008-11-10

4.1.1 Kvalitetsmål

- Det ska finnas en enkel gång-/cykelstig genom reservatet
- Det ska finnas 2 tydliga entré till reservatet
- Det ska finnas vägvisningsskyltar från allmän väg fram till entréerna
- Det ska finnas väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta

4.1.2 Skötselåtgärder

- Uppsättning av vägvisningsskyltar vid avfarter från allmänna vägar
- Anläggning av entréer
- Information om det skyddade området sätts upp vid entréerna. På informationstavlorna anges områdets bevarandevärden, varför det är skyddat och vilka föreskrifter som gäller, vem som är ansvarig för förvaltningen och en karta med reservatets gränser.
- Uppmärkning och anläggning av gång-/cykelstig genom reservatet

5. Övriga anläggningar

En skogsbilväg går från Degernäsvägen i söder upp i reservatets södra del.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet skall märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen. Gränserna bör ses över vart 5:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder inom Ängsbacka naturreservatet

Initiala skötselåtgärder	Var	När	Ansvar
Alla barrplantor med en höjd över 30 cm röjs bort	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel samtliga delområden	2008-2010	Banverket
Grövre barrträd dödas genom ringbarkning eller kapning	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde A1 och A2	2008-2010	Banverket
300 björkar dödas genom ringbarkning	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde A2	2008-2010	Banverket

Initiala skötselåtgärder forts.	Var	När	Ansvar
Friställning av enskilda lövträdsstammar för att gynna diameterutvecklingen	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde B2	2008-2010	Banverket
Avverkning av all gran och uttransport av virket	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde C1	2008-2010	Banverket
120 granar dödas och lämnas kvar i delområdet	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde C1	2008-2010	Banverket
Markberedning	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde C1 och C2	2008-2010	Banverket
Plantering med lövträdsplantor (gråal och asp)	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde C1	2008-2010	Banverket
Uppsättning av älsäkert stängsel	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde C1 och C2	2008-2010	Banverket
200 granar dödas genom ringbarkning	Äldre blandskogar med naturvårdsskötsel	2008-2010	Banverket
Uppsättning av vägvisningsskyltar	Enligt karta	2010-2015	Länstyrelsen
Anläggning av entréer	Enligt karta	2010-2012	Länstyrelsen
Uppsättning av informationsskyltar	Enligt karta	2010-2012	Länstyrelsen
Uppmärkning och anläggning av gång-/cykelstig	Enligt karta	2010-2015	Länstyrelsen
Gränsmarkering	Hela reservatet	2009	Länstyrelsen
Webbaserad information	www.ac.lst.se	2009	Länstyrelsen

Löpande skötselåtgärder	Var	När	Ansvar
Barrplantor med en höjd över 30 cm röjs bort.	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel samtliga delområden	vart 10:e år	Förvaltaren
Friställning av enskilda lövträdsstammar för att gynna diameterutvecklingen	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel delområde C1, C2 och C3	2014-2019	Förvaltaren
Grov död löv- och barrved skapas genom ringbarkning, fällning och högstubbekapning	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel samtliga delområden där träden uppnått grova dimensioner	vart 10:e år	Förvaltaren
Avverkning av luckor samt markberedning	Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel samtliga delområden där träden uppnått grova dimensioner	vart 10:e år	Förvaltaren
Underhåll av entréer, gång/cykelstig samt informationsskyltar	Enligt karta	Årligen vid behov	Länstyrelsen

Löpande skötselåtgärder forts.	Var	När	Ansvar
Uppdatering information hemsida	www.ac.lst.se	Vid behov	Länsstyrelsen
Underhåll gränsmarkering	Hela reservatet	Vart 5:e år	Förvaltaren
Tillsyn	Hela reservatet	Varje vecka under vår - försommar	Länsstyrelsen
Dokumentation och uppföljning	Hela reservatet	Löpande och vart 6:e år	Förvaltaren

9. Tillsyn och uppföljning

För tillsyn av reservatsföreskrifternas efterlevnad samt för anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet ansvarar Länsstyrelsen. All tillsyn ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen ska ske genom besök i reservatet en gång i veckan under vår – försommar samt vid behov övriga delar av året. Brister och fel ska dokumenteras skriftligt samt med foto och rapporteras och åtgärdas.

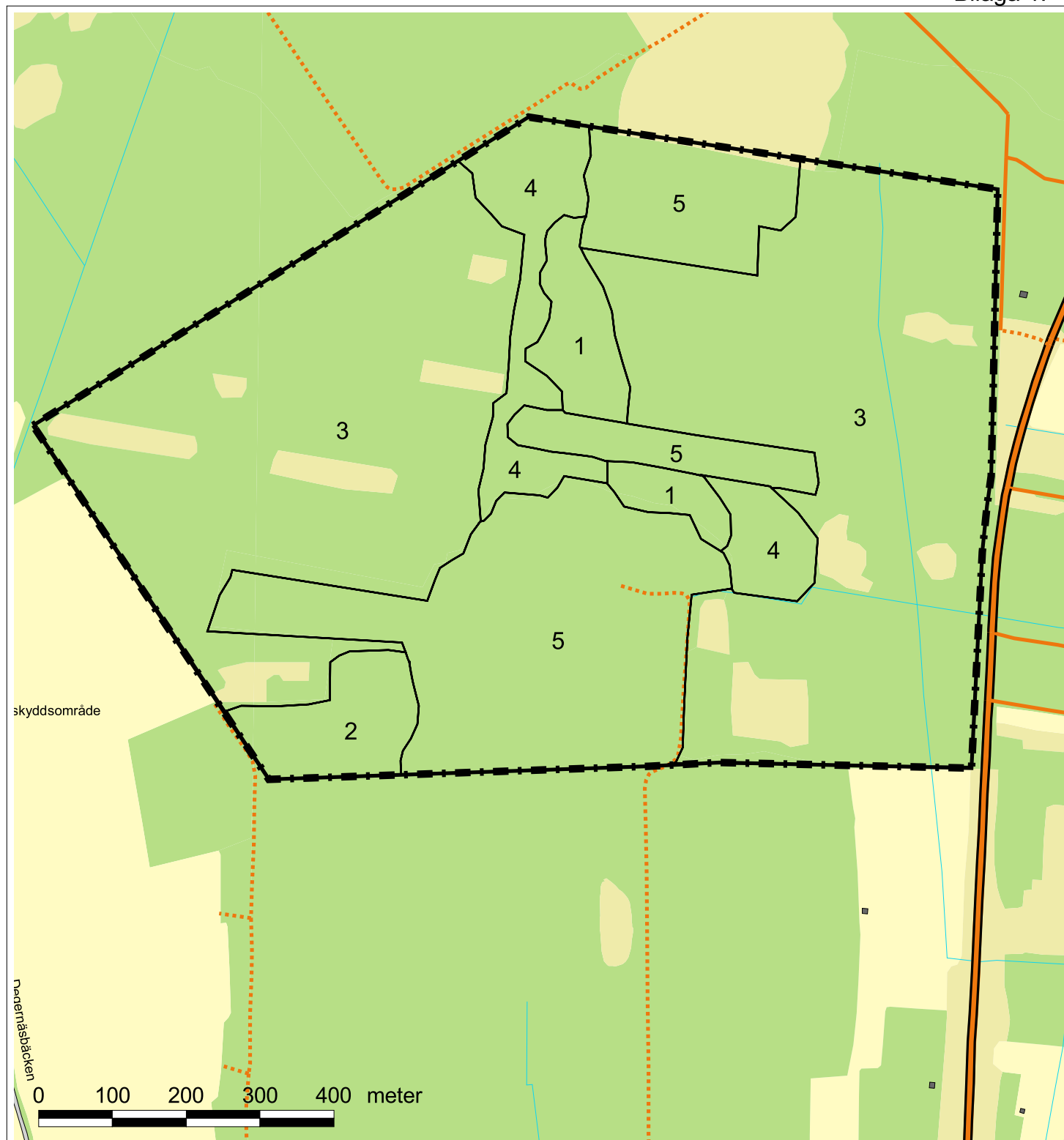
I samband med skötselåtgärder ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras. En nationell metod för uppföljning av reservat och Natura 2000-områden håller på att utarbetas. Denna kommer sedan att ligga som grund för hur uppföljningen av reservatets naturvärden kommer att se ut.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Förvaltaren av området, Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven, utför normal tillsyn, undantaget myndighetstillsyn. Förvaltaren svarar även för dokumentation av vilka skötselåtgärder som genomförts, kostnadsutfall, när de genomförts under året samt för uppföljning av naturreservatet enligt ovan. Motsvarande dokumentation för de initiala skötselåtgärderna utförs av Banverket och överlämnas till förvaltaren.

Stiftelsen svarar för uppföljning vart 6:e år av:

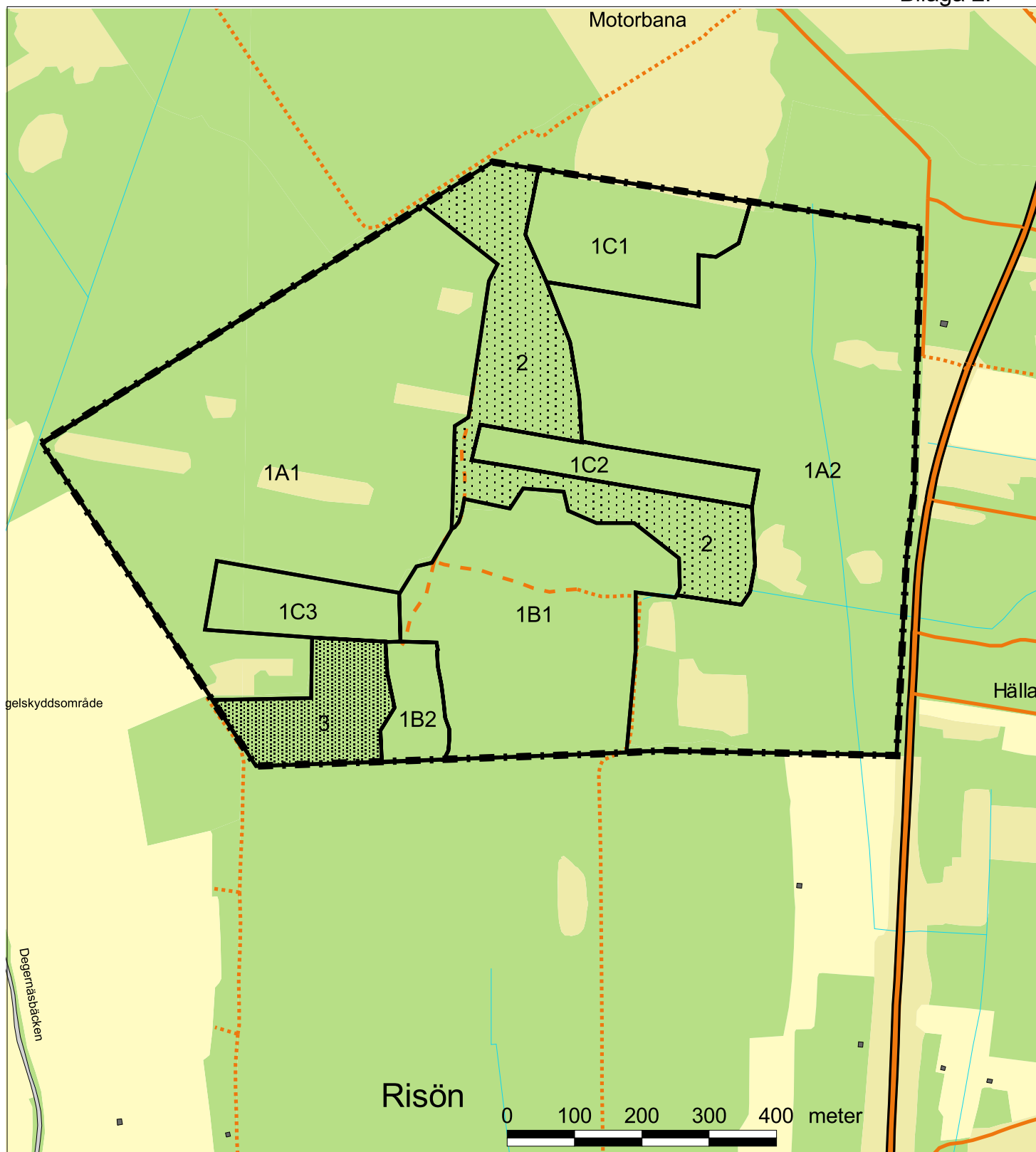
- Bevarandemål för habitatens areal, strukturer och funktioner
- Bevarandemål för typiska kärlväxter, svampar och fåglar,
- Besökarnas upplevelser.

Bilaga 1. Karta över naturtyper (enligt Vegetationstyper i Norden, 1994), tillhörande Skötselplan för naturreservatet Ångsbacka. Dnr. 511-9614-2004

1. Granskog av blåbärsristyp
2. Sumpgranskog av ristyp
3. Sumpbjörkskog av ris-grästyp
4. Blandskog av örttyp
5. Skog i igenväxningssuccession

 Reservatsgräns

Bilaga 2. Karta över skötselområden tillhörande Skötselplan för naturreservatet Ängsbacka. Dnr 511-9614-2004.

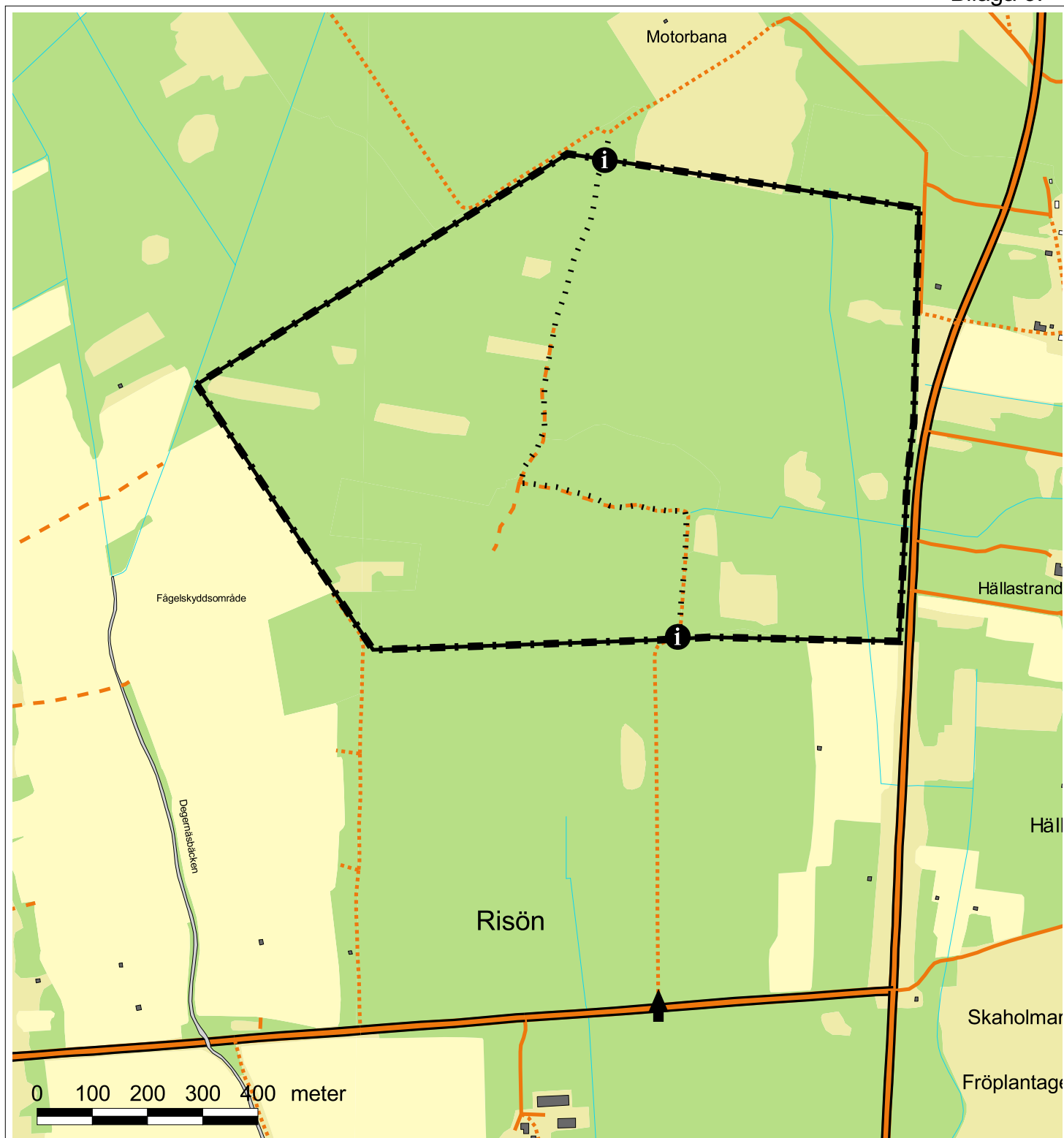
1B1 Sekundära lövskogar med naturvårdsskötsel
(beteckningen hänvisar till aktuellt delområde i skötselplanen)

2 Äldre blandskogar med naturvårdsskötsel

3 Skog med fri utveckling

Reservatsgräns

Bilaga 3. Karta över besöksanläggningar, tillhörande Skötselplan för naturreservatet Ängsbacka.
Dnr. 511-9614-2004

i Entré med informationsskylt

 Gång/cykelstig

↑ Vägvisningsskylt

 Reservatsgräns